Vári Attila

Tejüveg mozi

Nagyanyám temetésére visz a vonat, de valahogy nem tudok szomorú lenni. Az jut eszembe róla, ahogy a vonat befagyott ablakait nézem, hogy mindegyre bemeszelte a fürdőszoba ablakát, mert szerinte az undorító vén-szipirtyó hárpia szomszédasszonyának, az a ronda korcs kandúrja állandóan lesi, nem tud tőle nyugodtan zuhanyozni. A mész természetesen folyton lepergett az üvegről, s amikor bátyámmal, némi zsebpénz reményében fehér olajfestékkel bemázoltuk, amivel végleg kizártuk a leskelődő macskát, a kukucskáló feketerigót, a kíváncsiskodó gerléket, akkor a festéket hígító lenkencétől olyan barnacsíkosra száradt a mázolás, hogy nagyanyám azt hitte, kutyaszart kentünk az ablakára, és odarakott, hogy egy törött zsilettpengével tűntessük el, de most azonnal, bámulatra méltó, absztrakt festményünket. Pedig jó játék volt, úgy, rendesen lefestve az a tévéképernyőnél is nagyobb ablak.

A délutáni visszasütő napfényben, ha csalétket tettünk a külső párkányra, az állatok árnyjátékában gyönyörködhettünk. Madarak, macskák, de egyszer még egy nyest uzsonnázását is végignézhettük a vetítővászonná tett ablakon. A nyest, az igen. Az volt a mozi. Láthattuk, amint a nagyanyai gyűlölet egyes számú közellenség macska versenytársát, a mindig a szárítódrótra kirakott ruhára piszkító, kettesszámú közellenséget, a törött lábú balkáni gerlét sikerült levadásznia. Mi nem tettünk olyan feliratot, mint a sarki kocsmában a sörök árlistájára, hogy csak helybeni fogyasztásra, pedig ott is ette meg a párkányon, nem vitte el, egy marék tollat hagyva az ablak alatt.

Szinte olyan jó móka volt, mint Barátom, a Bélyeges masinája. Ő, egy tejüveg fedelű dobozba szerelt be egy nagyítókból, üvegprizmából álló készüléket, amin aztán sokszoros nagyításban nézhettük a világ legszebb bélyegeinek aprólékos finomságait. Olyan volt, mint egy diavetítő, amin reggeltől estig néztem volna a botswanai állatbélyegeket tízszeres nagyításban. Igaz, ő nem a látvány miatt csinálta. Ennek a nagyítónak a segítségével kereste a nyomdahibás darabokat, amelyek pontosan selejt voltukban lettek a tökéletesnél értékesebb bélyegek. És talált is. Csak egyre emlékszem, az autó sorozat Rolls-Royce-ot ábrázoló bélyegére, aminek fordítva tették be a nyomólapját, balvolános lett, s a rendszámot csak tükörben lehetett leolvasni, az egyébként nem fordítós

gépről, mert az újságfecnin is tisztán olvashattuk a képernyőn a Román Kommunista Párt nevét és azt, hogy Ceauşescu elvtárs. Szóval felfedezte a Rolls-Royce nyomdahibáját, amiről a FIP, a nemzetközi bélyeggyűjtő szövetség lapja azt írta, hogy nem került forgalomba, csupán egyetlen százas ív.

– Nagyon jó, csak száz van belőle a világon… És még annál is jobb – mondta Barátom, a Bélyeges, aztán hozzátette – Nobel-díjas találmány, minden autóra kell egy normál rendszám, fölötte tükörírással egy másik is, hogy a visszapillantóban is láthassa az ember, hogy ki követi.

A vonat úgy hasít a ködben, mintha a túlvilágra vinne, nem látni semmit a befagyott ablakok miatt. Nem bírom ezt a vak rohanást, türelmes munkával oázist, lyukat fakasztok a fehér sivatagba.

Nézem azt a hatalmas fát, bár az is lehet, hogy csemete csupán a távolság torzít, meg aztán, ez a jeges üvegre olvasztott aprócska lyuk sem éppen az arányok méricskélésére való. Csak éppen annyira tudtam felmelegíteni, kezdetben a leheletemmel, a vagon ablakát, hogy ezen a kukucskálón láthassak valamit a tájból. Olyan, mintha tüllfátyolt húzna maga után a vonat, a hideg szél újra zúzmarásítja a tisztásomat, pedig még most is zsibbadtan fáj a hüvelykujjam, nem érzem a begyét, azt nyomtam az üvegre, hogy gyorsabban olvadjon a jég, s hosszú percek után sikerült láthatóvá tenni a kint elrobogó táj szeletnyi részleteit. Szeletek. A távíróoszlopok, mint egy fényképezőgép záró retesze, szakaszokban láttatja azt a keveset, ami a sötétlően tátongó olvasztott lyuk és a kinti havas fehérség szemfájdító ködéből elővillanhat. Hátra dőlök, s nézem, hogy az ablakkeret széleinél, mint a ruhadíszek farkasfog sujtása, jégrecék díszítik az ablakot. A jégbirodalom bélyege, a nagy ismeretlen országé, s az egyre halványuló olvasztott lyukon már nem látni semmit. Csak egy más színű, világosabb folt, olyan, mint amilyenek gyermekkoromban a türelmetlenül leáztatott bélyegeim háta volt, amikor már szinte teljesen leáztak, de még a borítékon tartotta őket egy iciri-piciri ragasztó, amivel aztán kiszakítottam magából a bélyegből is egy darabot. Ablakos, jut eszembe a gyűjtőkörökben használt kifejezés. Így neveztük a hibás hátú bélyegeket, mert, ha fény felé tartottuk, a beszakított rész világosabb lett, mint az épen maradt felület.

Elém járulnak, hogy gyönyörködtessenek, a kamaszkori bélyegalbumom csodái. A holland-guyanai paprikafa. Vastag a törzse, nem tudni, magányos cserje? Alsó ágaitól megfosztott bokor? Vagy igazi gerendaméretű fáról nyúlnak szét sugaras körben a venyigévé, vesszővé vékonyuló karjai, amelyeken olyan vörös özön tenyészik, mintha nem is lettek volna levelei. Barátom, a Bélyeges, elmagyarázta, hogy ez a chili

paprika, más néven cayenne-i bors, s hogy ez a hegyes virágpaprika minden általunk ismertnek, a kitenyésztett, keresztezett teljesen más formájúaknak, ízűeknek, de még az édes fűszerpaprikának is az ősanyja.

– Kutyapöcse-paprika egyébként – mondta.

Hírtelen vörös lesz az újra beopálosodott üveg, észre sem vettem, hogy lassítunk, hogy megáll a vonat, s most talán egy másik szerelvény zárlámpájának áttűnő fényét látom a teljesen vörössé váló ablakon. Zanzibári bélyeg, azon volt ilyen vörös a tenger és vörös az ég, csak egy vékonyabb, talán bordó csík látszott rajta, ég és tenger találkozásánál, a távoli láthatár pereme, az egyenlítői horizont.

És volt paraguayi, de az is lehet, hogy argentínai bélyegem, amin éppen csak kivehetőek voltak az éjszakában egy göcsörtös fa körvonalai. De mégis csupa zöld fény volt minden. Barátom, a Bélyeges, nagyítóján láttuk, hogy szentjánosbogárfélék rajzottak, olyan tömegben, hogy szinte foszforeszkálóan zöld volt a bélyeg felülete, s egyik fiú fogadott is, hogy olyan festékkel nyomtathatták, mint amilyennel az éjjel is látható óramutatókat szokták bekenni.

Kabátokból csináltunk sötétkamrát, lestük, világít-e a sötétben, de egyáltalán semmi jele sem volt, hogy világítani akarna, nem foszfor volt rajta az a fémesen zöld fény. Az öreg gyűjtő, Barátom, a Bélyeges azt mondta, hogy ezek a gyarmatok és volt gyarmatok, ahol akkora a szegénység, hogy pókháló nő az éhezők seggére, olyan régóta nincs, amit kakáljanak, azoknak szinte nemzeti jövedelmük a bélyeg, abból élnek.

– Ők használják a legjobb színes nyomdagépeket, ez például fémszemcsés festékes, ilyesmit tud egy modern gép, s a bevételük java abból áll, hogy az olyan dilis gyűjtők, mint amilyenek ti vagytok, habzsolják a tucatárunak is silány sorozataikat – mondta az öreg. – Saláta, Barátom, saláta a Kenya, saláta a Tanganyika, saláta a Rhodézia, Namíbia, meg az össze többi is mind saláta. Azoknak való Barátom, akiknek nem telik állatkertre, szafarira, de kell nekik a látvány.

Barátom, a Bélyeges, aki igazából nem lehetett a barátom, mert legalább ötven évvel volt nagyobb, mint én, azaz, öregebb, mint én, a világ legszebb bélyeggyűjteményével rendelkezett, legalább is ő azt állította. Mindenki úgy ismerte, hogy Barátom, mert még akkor is hozzátette, hogy barátom, ha csak egy szóval válaszolt, ha csak annyit kérdezett tőle valaki, hogy eladja-e a Maluku bélyeget, amit szerinte, mármint Barátom, a Bélyeges szerint, Republik Maluku Selatan néven illett emlegetni, ahogy a Zumstein katalógusban szerepel a teljes bélyegfelirat, de még arra a kérésre is úgy felelt:

– El. Barátom, el.

Olyan szaga volt, mint a parkettkencének, amivel a cseléd minden felmosás után kifényesítette, és nemcsak a látható helyeken a padlót, mert nagyanyám mindig megemelte a szőnyegeket, benézett alájuk, hogy tükörfényes-e, hogy az a lusta perszóna nem hagyott ki egyetlen négyzetmillimétert sem, így aztán a szőnyegek is olyan szagúak voltak az alájuk kent viaszos valamitől, mint Barátom, a Bélyeges.

Igazából bejárónő volt Juli, de nagyanyám szerint cseléd, mert aki neki dolgozik a lakásban, az cseléd, a kertben pepecselő, az mind napszámos, nem számít, hogy a gyümölcsfák metszéséhez, permetezéséhez ért-e, vagy a virágok szaporításához. Viszont az, aki felássa a földet, kapálja, gereblyézi, az szerinte zsellér, s aki a füvet felesben kaszálja a nagymama és az saját nyulai számára, az pedig feles gazda. Szóval volt a szónak rendje, volt a szavaknak rendjük, abban a házban. Ha anyám mosogatott, nagyanyám az ablak felé tartotta a poharakat, s ha nem volt elég a fény, villanyt is gyújtott, aztán többnyire csak annyit mondott

– Nem vagy jobb te sem a többi cselédnél.

Kegyetlen szavak voltak a szülői, nagyszülői házban, de nemcsak azok. A szag is az volt, a padlófényesítő szaga, az is kegyetlennek tűnt számomra eleinte.

Nagyanyám megtiltotta, hogy még egyszer betegye a lábát Barátom, a Bélyeges a házába, mert meg volt győződve, hogy azért volt parkettviasz szagú a ciframintás felsőruhája, mert zsebre vágta az ő „drága, svéd-méhviasz originál" kencéjét.

– Te, fiam, ez nemcsak bélyeggel házal, biztosan lopós fajta is – mondta, mert mindenkire gyanakodott. Talán haláláig is biztos volt benne, hogy a szomszédék kiálló bordájú, kopottas szőrű satnya macskája ette meg egy ültében Hápi urat, az országos kisállat kiállítás díjnyertesét, a pekingi némakacsák díszpéldányát, a libák gúnárjánál nagyobb, amúgy hivatalos versenysúlya szerinti ötkilós gácsért.

De valójában nemcsak a szaga miatt gyanakodott rá. Örökre gyűlöltté tette magát nagyanyám előtt. Barátom, a Bélyeges, lefitymálta azt a bélyeget, amit nagyanyám elsőáldozó korában, Rómában magától a Szent Atyától kapott, s ami olyan vastag volt, mint a régi fényképpapírok, s aminek olyan tökéletes volt a fogazata, hogy akár fűrészelni is lehetet volna vele.

– Ez, Barátom, akarom mondani nagyságos asszony, csak úgy néz ki, mint egy bélyeg, mert nagy ívekben nyomtatták, és abból szakítottak le egyet-egyet. Ez, kérem szeretettel, Jan van Eyck, *A forrás madonnája*, szentképként viszont a madonna a kis Jézussal a neve. Tessék elhinni

nekem, hogy csak annyi az értéke, mint amennyi a Vatikánban a szenteltvízből rajta maradt – mondta, de nagyanyám biztos volt abban is, mint ahogy Hápi úr eltűnésben is, hogy körmönfontan gyanút ébresztő ez a magyarázat.

– Te, fiam, ez az ember majd később visszajön, és ígér érte valami aprópénzt, aztán még egyszer visszajön, és még kevesebbet ígér, ismerem az ilyen kupcihéreket, akik addig alkudoznak, amíg az ember elhiszi, hogy csak szívességből veszik meg tőle azt, amitől aztán Krőzus királyok lesznek. Mert, most azt mondja, hogy nézzem csak meg, nincs rajta olyan, hogy izé, ország, posta, pénzbeli érték és ennyit meg ennyit sem ér. De hát fiam, a Szent Atya Jézus urunk földi helytartója, tőle kaptam. Aztán hogy nézne ki az ő bélyegén, hogy Posta Mennyország? Csak a hibbantagyú nem tudja, hogy a mennyek országába imával küldjük az üzenetet, s ezt a szentképet, akarom mondani bélyeget, azért kaptam, hogy az énekeskönyvembe téve, minden égbe szálló imámon eredendően rajta legyen, ahogy a postások mondják, hogy díjmentesítve van.

Nagyanyám hitte, hogy imája szóbeli levél, s az a mennyekből származó bélyeg, ha csak ránézett, máris ráragadt a láthatatlan borítékra, s odafent az Úr posta-tisztán, azaz pecsételetlen állapotban kapja a levelet, szeplőtlenül, mint Szűz Mária a kis Jézuskát.

Nagyanyám számára tehát bélyeg volt, s amikor a gyűjteményemet beválogatták a Federation International Philatelists ifjúsági kiállítására, sértetten, némán tűntetve járkált napokig a házban, mert nem fogadtam el nagylelkű ajándékát. A mennyek országának bélyegét adta volna kölcsön, amit egy éjszaka, kiszedegetve az album első oldalának celofán szalagja alól a Magyar Posta kutyasorozatot, aztán centivel kimérve, pontosan az oldal közepén helyezte el azt a szentképet. Amikor tiltakoztam, hogy ez nem szabályos, sehol nem szerepel bélyegként, azt mondta:

– Azért nem lehet benne sem a francia Yvert bélyegkatalógusodban, sem a német Zumsteinba, mert láttam, hogy azok országok szerint vannak beosztva, a Mennyország pedig mindenekfölött áll, kánonjogi szempontból tilós besorolni bárhová is, még az ENSZ-be sem.

Azt hiszem, soha sem tudta meg, hogy mit jelent az a kifejezés, hogy kánonjog, de ha Istenről volt szó, gyakrabban használta, persze csak akkor, még jóval később is, ha magamfajta ateista KISZ-taggal keveredett vitába, előhozakodott, hogy a kánonjog így, meg úgy, sűrűbben emlegetve, mint magát az Úr Jézus nevét.

Boldog volt, hiszen biztos volt benne, hogy összes sóhajtásnyi, de még a hosszabb fohászméretű gondolat-levelei is díjmentesítve jutottak és jutnak, szűzmáriás bélyege miatt, az egek urához.

Mert nagyanyám nem tudta, amit én már megtanultam, hogy a látvány és a valóság között iszonyatosan nagy a különbség, mint ahogy Barátom, a Bélyeges szaga és tulajdonságai sem egyeztek abban a gyanakvásmentes világnézetben, amelyet nagyanyámmal szemben én képviseltem.

Most, hogy a temetésére igyekszem, szeretnék valami nagyon szépet mondani neki, s ha hinnék a csodákban, azt a pillanatnyi villózást, amit a fagyott ablakon láttam, úgy mesélném neki, hogy teljes valójában, olyan nagyban, mintha a vonat ablaka tükör lenne, egy pillanatra láttam szent-bélyegének hús-vér alanyát. Máriát a kisdeddel. És nem is hazudnék nagyot. Ahogy az üres tér is csak addig üres, amíg valami vagy valaki el nem foglalja benne a helyét, a vetítővászon, a képernyő sem önmagért van, hanem azért, hogy láttasson. És a látvány és valóság, ahogy Barátom, a Bélyeges mondaná, nem ugyanaz. Én tehát, akár láthattam is azt, ami nincs.

Nem volt igaza szag-ügyben nagyanyámnak, mert Barátom, a Bélyeges, mindig hordott magánál petróleumot. És különben is, miért ne lett volna parkettpaszta szagú? Hasonlított az ancúgja ebédlőnk perzsaszőnyegére, mert nagyanyám szerint pontosan olyan perzsiai sah Abbasz mintája volt a megszaglászott kabátféléjének, vagy inkább pongyolának, amit örökkön viselt, s aminek csak a dús mintázatú zsebe szaglott, s az arasznyi alja kilógott a télikabátja alól is, ha egyáltalán méltónak találta az időt arra, hogy az asztrahán galléros valamicsodáját, amit hol felöltőként emlegetett, hol pedig mantának nevezett, fölvegye magára.

Ilyenkor lakkfényes gumikalucsnit is viselt, aminek talpára sebtapasz csíkokat ragasztott, hogy el ne csússzon, és saláta kalapja is volt. Nem saláta formájú volt az a kopott nyúlszőr, de az izzadtsággátló ripszselyem belső pántja alá voltak berakva azok a celofán borítékok, amikben a cserére szánt értéktelen bélyegeit, a salátát hozta a filatelista klubba.

A zsebében volt az a bakelit szappantartó, amiben kis üvegben vitte mindenhová a petróleumot, hogy a zsírfoltos, ujjlenyomatos bélyegeket meg tudja tisztítani, s amivel még az elkent pecsétet is le tudta nyalatni a vattás végű csipesszel. Mert két csipesze volt. Az egyiknek széles és vékony volt a vége, hogy be tudjon nyúlni vele az albumok szorosra feszített, a bélyegeket helyükön tartó celluloid csíkjai

alá, a másik, ami görbe végű és hegyes volt, azt tekerte be az inge zsebében tartott vattával, amit az üvegcsébe mártott, hogy tisztogatni tudjon.

Szóval, Barátom, a Bélyeges, a sok petróleumszagú vattaszeméttől, amit a perzsamintás slafrokjának a zsebébe rakott a tisztogatás után, olyan szagú volt, mint a szőnyegünk, amin nagyanyám mindegyre egy-egy centivel arrébb tette a székeket, hogy a lábak ne nyomjanak lyukat maguknak a kasmírgyapjú perzsában.

Olyan nagyítója volt, mint az órásoknak, és volt egy pontosan olyan szétnyitható eszköze is, mintha divatjamúlt legyezője lenne, de nem az volt, mert vékony fűrészfogas alumínium lemezekből állt, s minden egyes szelvény a bélyegek fogainak vizsgálatára szolgált.

– Barátom, a perforálás olyan a bélyegen, mint egy ujjlenyomat. Minden bélyegnyomdának megvan a stiklije – és tényleg nem voltak egyformák a recék. Még az azonos kiadásúaknak sem. A spanyolmarokkó légipostán olyan volt a fogazat, mintha egy öreg, lötyögő-tűjű varrógépen engedték volna át őket. Annyira vacakul néztek ki, hogy még a mindenik közepén látható **marruecos** felirathoz sem találtak, hol négy, hol pedig öt fog volt a felirat betűinek magasságához mérten.

Bárhogyan is nézett ki, Barátom, a Bélyeggyűjtő, többet tudott földrajzból, nem is beszélve a növény és állatvilágról, a művészetekről, mint az iskolánk összes tanárai.

– Maga meghülyült – támadt rá az egyik öreg gyűjtőre, mert egy japán katonai képeslapról kivágta a bélyeget, pedig azon látható lett volna, hogy az amerikai időkből származik, Greeting from manila, volt rányomva angolul, amit felülnyomtak japánra, és Manilában is adták fel, s a címzés mellett a japán bélyegzőn olvasni lehetett valaha a dátumot 25. 09. 1941., amikor már az amerikaiak helyett a japánok voltak a szigetek urai.

Barátom, a Bélyeges, sokáig alkudozott a teljes borítékra, amiről még fényképet is készített. Azt csak később árulta el, hogy azért kellett a fotó, mert elküldte a japán követségnek, hogy megtudja, hová, kinek szólt az általa olvashatatlan betűs szöveg és pecsét, és amikor megtudta, hogy hirosimai a címzett, rögtön tisztába volt vele, hogy kincsre lelt, mert az atombomba után nem maradhatott a városban egyetlen olyan boríték sem, amit Manilából 1941-ben adtak fel.

Na, addig-addig alkudozott, hogy az öreg megszerezte a két értékben forgalmazott sorozat másik bélyegét is, a zöldhöz a pirosat is,

levágta a képeslapról a japán bélyegzőset, mert azt hitte, hogy a teljes sor értékesebb.

– Maga olyan hülye, mint egy magányos kérdőjel a tejüveg mögött – mondta, mert tele volt jobbnál jobb benyögésekkel, s nem tudta azt mondani, csak úgy simán, hogy már szart sem ér az a bélyeg, dobhatja a százas csomagban árult saláták közé, amiben uruguayi, kenyai, bolgár, albán, mongol, semmit sem érő szemetet árultak a kezdőknek, főleg a gyűjtést kezdő gyermekeknek.

Barátomnak, a Bélyegesnek, a szótárában olyan volt a tejüveg, mint egy kötőszó, vagy, a lenni ige, különböző idejű változatai. Mert az ablakos bélyegekre, amit olyan rosszul áztattak le, hogy kiszakadt a ragasztós alfelükből egy-egy hangyányi darab, és ott vékonyabb, áttetszőbb lett a papír, arra sem tudta egyszerűen csak azt mondani, amikor fény felé tartva vizsgálgatta, hogy „ablakos", hanem hümmögve nyögte.

– Ó, ó, ez szín tiszta tejüveg barátom.

Egyszer levizsgáztatott abból, hogy hol van a Báb-el Mandeb-szoros és hány ország adott ki bélyeget a Horn-fokról, s mert tudtam a választ, megengedte, hogy otthon, nála, segítsek a spanyol gyarmatbélyegeket áthelyezni az új berakós albumba, a szebb saláták közé, mert megbízott bennem, hogy nem keverem például a német kelet-afrikai sivatagot ábrázoló namíbiai bélyegekkel a Spanyol-Szaharát.

Mindent tudott a világról, csak éppen úgy tűnt, hogy egyáltalán nem szerette az univerzumot, ahogy a világunkat nevezte. Azt mondta, sajnálja, hogy nem éri meg azt a napot, a Végítélet napját, amikor minden úgy pusztul el, mint a dinoszauruszok, mert látni szeretné az utolsóelőtti pillanatban, hogy a mai barbársághoz viszonyítva, még mit tett tönkre az emberiség ezen az istenáldotta gyönyörű, jobb sorsra teremtett bolygón.

Függőfolyosós bérházban lakott, amelynek szinte minden ablaka egy belső udvarra nyílt, s azt mondta, hogy a szemközti lakás, amelynek tejüveg ablaka volt, bizonyíték arra, hogy a látvány úgy viszonyul a valósághoz, mint a babérleveles krumplifőzelék egy, a kínai Ming-dinasztia korabeli porcelántálhoz.

– Bár abba is lehetne rakni kaját – mondta, és a szomszéd ablakát bámulta, ahonnan mindig vetített árnyjeleneteket lehetett látni az ablakon, s ahonnan a világítás miatt különös színjátékot néztem abban a pillanatban is. Hátborzongató drámát.

Az opálüvegre vetülő árnyképen azt láttam, hogy egy asszony, mert még a kontya is tökéletesen kirajzolódott a képernyőszerű ablakon,

amely pontosan olyan kék volt, mint a mi tévénk, amin már néha fogni lehetett az egyetlen adót, Bukarest adását is, ami valami kerek szutyvalékban a pontos időt közvetítette folyamatosan, nos, az asszony gyilkosságra készült. Abban a nagyméretű tévéablakban végig követhettem, ahogy egy karddal, vagy inkább bozótvágó késsel csapkod egy férfi felé, aki éppen föltette a kalapját.

Aztán kihunytak a lakásban a fények, nyílt az ajtó, s láthattam, hogy az asszony az esernyőjét kínozza, amit fegyvernek láttam, azzal hadonászott a levegőben, mert nem tudta a csúszka rugóját kimozdítani, s felhúzni az udvarra is permetező eső ellen a paraplüt, ahogy Barátom, a Bélyeges nevezte, mert beragadhatott a biztonsági fémnyelve.

– Hát, Barátom, ez a látvány és valóság közti különbség kvinteszenciája. Ha tanúskodnod kellett volna az előbb látott gyilkossági jelenet miatt, te a látványt mesélnéd, miközben az élet a valóságot elrejtette a tejüveg mozi mögé.

Abban az évben, amikor megszereztem a Sant Andorra francia kiadású, lilásbarna tízcentes Szent Antal hídja bélyegemet, ami ráadásul ritkaság volt, mert francia postabélyegző volt rajta, de a spanyol adminisztrációban felülbélyegezték bordóval: correos Andorra, és Barátom, a Bélyeges azt mondta, hogy igazi csemege, sőt, mi több, valódi főnyeremény, ajándékot adott. A magyar zeneszerzők sorozatát adta nekem, és le is zongorázta őket. Volt Bihari Verbunkos, amíg lepötyögtette, Bihari Jánosról mesélt, és volt Kodály Este a székelyeknél, és Erkel Bán bánjából a tenor ária, és Bartók Kékszakállúja. És mindenikből játszott néhány jellegzetes motívumot.

– Hogy a fene ette volna meg a tudásomat, egyetlen ütemet sem ismerek Goldmark Károly Sába királynőjéből – mondta és megesketett, hogy ha nagy leszek, és a világnak valamelyik operájában a Sába királynőjét adják, akkor belógok. – Mert Barátom, aki gyermekkorában tudta, hogy létezik ez az opera, de rajta kívülálló okokból nem hallgathatta meg, annak ingyen jegy dukálna, de te csak lógjál be, mert jogod van hozzá, hiszen szinte ismerted is valaha őfelségét.

Azon a héten megbetegedtem. Lázas voltam és félrebeszéltem, nagyanyám élete végéig szentül hitte, hogy félholtan a Bibliát olvashattam, azt a részt, ahol Bölcs Salamonról írnak, és nemcsak Sába királynőjét emlegettem, de valami olyasmit is, hogy Szent András.

– De azt latinul ismételgetted, hogy sant andorra és amikor itt járt nálad az én lelki atyám, a gyóntatóm, azt mondta, hogy nem latinul, spanyolul beszéltél, hogy egyfolytában a Szent Andrásnak írtál Sába

királynőjéről, és a postát kerested egyfolytában, hogy Szent András posta, Sant Andorra correos, motyogtad spanyolul.

Ebben a velőig hatoló hidegben, a sínhosszak ütemére kattogó vonaton nem is gondolhatnék másra, mint arra a napra, amikor már végre felkelhettem az ágyból, s a tiltás ellenére elmentem bélyeget nézni, mert Barátom, a Bélyeges, azon a napon, amikor lezongorázta nekem szinte a teljes magyar zeneszerző sorozatot, valami csemegét ígért. Azt mondta, hogy az ám az unikum, de még legalább egy napig petróleumban kell, majd áztassa, azt a görög kiadású, olasz felülbélyegzett, német horogkeresztes hadiposta bélyeget, amit még a kommunista partizánok is használtak, mert vörös csillag és sarló és kalapács is van rajta, meg egy rohadt postai pecsét, akkora fekete, elmaszatolt dagonya, mintha krumplipecsételővel hitelesítették volna a postán.

– Mert barátom, egy hittérítő rendtársamtól hallottam, hogy egy paraguayi postán félbevágott batátával pecsételték le a levelét, amin csak annyi volt, hogy P., Paraguay rövidítése. Ahá, barátom, a batáta magyarul édesburgonya, de, hogy te is értsd, székelyesen biztosan úgy kell mondani, hogy mézpityóka.

Hiába mentem csodabélyeget látni. Az ajtóra kívülről lakatot tett valaki, s fölöslegesen kopogtam be a szomszédokhoz, mert senki sem akart válaszolni, hogy hová utazott, hogy mi lett vele, hogy miért van olyan pecsét az ajtaján, hogy MAI, amiből annyit értettem, hogy román rövidítés és azt jelenti Belügyminisztérium, de ami nekünk egyértelműen úgy hangzott, hogy szeku, állambiztonság.

– Jobb, ha eltűnsz – súgta a szomszédja, egy öreg néni. – Ne mártsd bele magadat, a professzor urat ma egy hete hajnalban vitték el. Mi hallottuk, hogy agyba-főbe verik szerencsétlent, üvöltenek vele, de ő egyetlen szót sem szólt.

Csak nagyon későn tudtam meg, hogy a professzor, talán Rómában, talán máshol Itáliában, talán mégis Lombardiában, a ferences rend hittudományi szemináriumán tanított valaha, azt is egy volt szomszédja mondta el titokzatosan, harminc évvel később, mintha még mindig suttogni kellene azokról a dolgokról.

– Japán kém volt, elfogták a Nipon követségnek írott levelét a szekusok. Álnéven élt itt, senki sem tudta az igazi nevét, de az biztos, hogy nem úgy hívták, ahogy az ajtajára volt írva. Táv Álef, mert egy zsidó azt mondta, hogy az valami olyasmi, mint az alfától az ómegáig, mint a németeknél, hogy ától cettig, csak éppen fordítva, nem Álef Táv. Szóval, ki tudhatja, hogy, hogyan is hívták valójában.

Igazából meg sem döbbentett, hogy alfától az ómegáig volt a neve, mint ahogy attól sem lepődtem meg, hogy olyan szavakat használt, amit, ha nagyanyám tudta volna, hogy kicsoda Barátom, a Bélyeges, rögtön elfutott volna meggyónni, hogy segget hallott egy papi ember szájából.

Nem döbbentem meg, mert mindez, az élete is csak a látvány része volt, távol attól a valóságtól, amiért valaki, két héber betűvel nevezi meg önmagát.

Az ablakot néztem, világosodott, s ami eddig inkább csak belülről volt fehér, az most a kinti világosság miatt, olyan lett, mint egy igazi tejüveg bélyeg. Az ablakkeret jégfogazata még szembeötlőbb lett, s arra gondoltam félálomban, hogy mi mindent köszönhettem annak az ismeretlen nevűnek, Barátom, a Bélyeges, mi mindent tudott a világból, aminek engem is részesévé tett. Azt álmodtam, hogy megtaláltam régi dolgaink között azt a nagyanyám által bélyegnek tartott szentképet, s hosszú levélben mondtam köszönetet a bélyegesnek. Táv Álef nevét írtam álmomban a borítékra, miután felragasztottam, s végső diadalútjára küldtem a szentatyától kapott Jan van Dyck reprodukciót.

Mert Barátom, a Bélyeges, bizonyára a mennybe került, de mert nem tehettem ki annak, hogy utólagosan portót fizettessenek vele egy díjmentesítetlen boríték miatt, arra gondoltam, nagyanyám lelke rajta, ha igaz, ha tényleg érvényes a mennyek országának postáján az a bélyeg, akkor felragasztom, hogy lássák odafent: én kifizettem az égi postát.

Amikor végre felocsúdtam a néhány pillanatig tartó álomból, már nem hajnal volt, hanem kora délután, több órát aludhattam. A végállomás mellékvágányára taszított vonaton ébredeztem vacogva, lekésve nagyanyám temetését, s a tejfehér mozi eltűnt, csak valami maszatos csorgás látszott jég helyett a vonatablakon.

Biztos voltam benne, hogy arra a fehér mezőre írtam azt a hosszú levelet, aminek nyoma sem maradt, s ami most pára formájában száll, egyre fennebb száll, oda száll, ahol Barátom, a Bélyeges, mostanában lakik. Elmosolyodtam, lehet, hogy nem is Táv Álef, hátha csak románosan írta, előbb a keresztnév, utána a vezeték, lehet, hogy ebben a formában nem találják az églakók között.

Kérem, ha valaki tudja, hol érhető el a hatalmas mennyországban Álef Táv, Barátom, a Bélyeges, szóljon neki, hogy ajánlott levele érkezett, alantról, a szerencsétlen, önpusztításán munkálkodó Földről.